

13. Підготовка спортсменів

Відповідно до чинної класифікації в Україні створюються та існують 2 види спортивних шкіл: дитячо-юнацькі спортивні школи (ДЮСШ) та школи вищої спортивної майстерності (ШВСМ).

Дитячо-юнацькі спортивні школи відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України (КМУ) від 06.05.2001 № 433 (із змінами) «Про

затвердження переліку типів позашкільних навчальних закладів

і Положення про позашкільний навчальний заклад»¹

віднесені до

переліку позашкільних навчальних закладів:

«1. Дитячо-юнацькі спортивні школи: комплексні дитячо-юнацькі спортивні школи, дитячо-юнацькі спортивні школи з видів

спорту, дитячо-юнацькі спортивні школи для осіб з інвалідністю,

спеціалізовані дитячо-юнацькі школи олімпійського резерву, спеціалізовані дитячо-юнацькі спортивні школи для осіб з інвалідністю

паралімпійського та дефлімпійського резерву».

ДЮСШ здійснюють свою діяльність відповідно до Положення

про дитячо-юнацьку спортивну школу, затвердженого Постановою

КМУ від 5 листопада 2008 № 993 (із змінами)²

.

Окремий правовий статус мають школи вищої спортивної майстерності (ШВСМ), які діють відповідно до Положення про школу

вищої спортивної майстерності³

.

1

Про затвердження переліку типів позашкільних навчальних закладів і Положення про позашкільний навчальний заклад [Електронний ресурс]: Постанова

КМУ від 06.05.2001 N 433 (із змінами). Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

[laws/show/433-2001-%D0%BF2](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/433-2001-%D0%BF2)

Положення про дитячо-юнацьку спортивну школу [Електронний ресурс]:

Постанова КМУ від 05.11.2008 № 993 (із змінами). Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993-2008-%D0%BF3>

Про затвердження Положення про школу вищої спортивної майстерності

[Електронний ресурс]: Наказ Мінмолодьспорту від 17.07.2015 №2581 (із змінами).

Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0936-15276>

Центральний орган виконавчої влади сфери фізичної культури і спорту України – Міністерство молоді та спорту України (Мін молодьспорт) 1 розробляє і затверджує в установленому порядку нормативно-правові акти, що регламентують діяльність ДЮСШ та ШВСМ .

Положення про дитячо-юнацьку спортивну школу

Дитячо-юнацька спортивна школа (далі – спортивна школа) є позашкільним навчальним закладом спортивного профілю – закладом фізичної культури і спорту, який забезпечує розвиток здібностей вихованців в обраному виді спорту, визнаному в Україні, створює необхідні умови для гармонійного виховання, фізичного розвитку, повноцінного оздоровлення, змістовного відпочинку і дозвілля дітей та молоді, самореалізації, набуття навичок здорового способу життя, підготовки спортсменів для резервного спорту. Спортивна школа у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, актами Президента України і Кабінету Міністрів України, наказами Мінмолодьспорту, МОН, інших центральних органів виконавчої влади, рішеннями місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, Положенням про ДЮСШ і власним статутом.

Дія Положення про ДЮСШ поширюється на такі типи спортивних шкіл, як комплексні дитячо-юнацькі спортивні школи, дитячо-юнацькі спортивні школи з видів спорту, дитячо-юнацькі спортивні школи для осіб з інвалідністю, спеціалізовані дитячо-юнацькі

спортивні школи олімпійського резерву, спеціалізовані дитячо-юнацькі спортивні школи для осіб з інвалідністю паралімпійського

та дефлімпійського резерву незалежно від їх підпорядкування та

форми власності.

Мінмолодьспорт здійснює в установленому порядку організаційно-методичне забезпечення діяльності спортивних шкіл незалежно від підпорядкування, типу і форми власності. Спортивні школи можуть бути державної, комунальної або приватної форми власності.

1

Про затвердження Положення про Міністерство молоді та спорту України
[Електронний ресурс]: Постанова КМУ від 02.07.2014 № 220 (із змінами). Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2014-%D0%BF277>

Засновником спортивних шкіл можуть бути:

- центральні та місцеві органи виконавчої влади і органи місцевого самоврядування;
- фізкультурно-спортивні товариства, інші громадські організації фізкультурно-спортивної спрямованості;
- підприємства, установи, організації та їх об'єднання, крім державних та комунальних;
- громадяни України.

Спортивна школа є юридичною особою і діє на підставі статуту, що розробляється на основі Положення¹

та затверджується

засновником (власником).

Спортивна школа у своїй структурі має відділення з певних

видів спорту, інші підрозділи, що передбачені її статутом та відповідають меті діяльності спортивної школи. Відкриття (закриття)

відділень з певних видів спорту здійснюється за рішенням засновника (власника) спортивної школи, погодженим із структурним

підрозділом з фізичної культури і спорту місцевого органу виконавчої влади²

або органу місцевого самоврядування.

Спортивна школа у місті повинна мати у штатному розписі не

менше ніж вісім ставок тренера-викладача, з них не менше чотирьох штатних одиниць; у сільській місцевості – не менше ніж

чотири ставки, з них не менше двох штатних одиниць (спортивна

школа для осіб з інвалідністю – відповідно чотири і три), а також

власну або орендовану матеріально-технічну базу, науково-методичне і медичне забезпечення, необхідні кошти, зокрема фонд

оплати праці. У комплексних ДЮСШ діють відділення не менш як

з двох видів спорту.

За рішенням засновника (власника) у ДЮСШ можуть відкриватися відділення для дітей з інвалідністю для занять видами спорту

осіб з інвалідністю, визнаних в Україні.

1

Положення про дитячо-юнацьку спортивну школу [Електронний ресурс]:

Постанова КМУ від 05.11.2008 № 993 (із змінами). Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993-2008-%D0%BF2>

Про затвердження Положення про управління фізичної культури і спорту

Одеської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]: Розпорядження голови облдержадміністрації від 23.11.2017 №1097/А-2017. Режим доступу: http://ussm.odessa.gov.ua/files/ussm_portal/polozhennya_pro_upravlinnya_fizichno_kulturni_sportu_oda.pdf278

Відділення з певного виду спорту спортивної школи може включати такі групи:

– початкової підготовки, в яких здійснюється навчально-тренувальний процес на початковому етапі підготовки для виявлення

здібностей вихованців з урахуванням специфіки обраного виду

спорту, забезпечення мотивації щодо продовження занять, опанування основ техніки і тактики обраного виду спорту, всебічної

загальної та фізичної підготовки, формування морально-етичної і

вольової поведінки;

– базової підготовки, в яких продовжується підготовка вихованців, що завершили навчання у групах початкової підготовки, та/

або здійснюється додатковий набір до груп за встановленими контрольними нормативами на етапах попередньої базової підготовки

протягом 1-3 років навчання та спеціалізованої базової підготовки

протягом 4-5 років навчання для виявлення майбутньої спеціалізації обраного виду спорту із застосуванням способів, що дають

змогу підвищувати функціональний потенціал спортсменів для

поступового виконання тренувальних та змагальних навантажень;

- спеціалізованої підготовки, в яких продовжується навчально-тренувальний процес на етапі спеціалізованої базової підготовки

перспективних вихованців, які пройшли спортивну підготовку в

групах базової підготовки з метою розвитку спеціальних фізичних

якостей та підвищення фізичної працездатності за рахунок поступового збільшення обсягу тренувальних навантажень, для поповнення складу збірних команд для участі у змаганнях відповідного

рівня;

– підготовки до вищої спортивної майстерності, в яких

здійснюється удосконалення індивідуальної техніки та тактики в

обраному виді спорту на етапі підготовки до вищих досягнень,

збільшення обсягу навчально-тренувальної роботи та змагальної

практики для максимальної реалізації індивідуальних можливостей на всеукраїнських та міжнародних спортивних змаганнях.

У дитячо-юнацьких спортивних школах для осіб з інвалідністю,

спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних школах для осіб з

інвалідністю паралімпійського та дефлімпійського резерву також

можуть передбачатися групи фізкультурно-реабілітаційної підготовки, в яких здійснюватимуться реабілітація та поліпшення фізичного стану вихованців різних нозологій.²⁷⁹

Спортивним школам у порядку, встановленому Мінмолодьспортом¹

, надаються вища категорія, перша або друга категорія.

Категорія надається спортивній школі на підставі заяви засновника

(власника) або уповноваженого ним органу та з урахуванням вимог,

визначених у додатку²

, строком на 4 роки. Після закінчення строку

категорія підтверджується або змінюється. Спортивна школа, яка не

одержала вищу, першу або другу категорію, вважається такою, що

не має категорії. Орган, який надав спортивній школі вищу, першу або другу категорію, має право перевірити дотримання вимог, визначених у додатку до Положення про ДЮСШ. За підсумками перевірки спортивна школа може бути позбавлена наданої категорії.

Надання відповідної категорії спортивній школі підтверджується свідоцтвом, форма якого затверджується Мінмолодьспортом³

Спеціалізованою дитячо-юнацькою спортивною школою олімпійського резерву (СДЮСШОР) може бути лише спортивна школа,

яка має вищу категорію з олімпійських видів спорту. Спортивна школа набуває такого статусу за рішенням Мінмолодьспорту.

Відділення з певного виду спорту відкривається у СДЮСШОР за погодженням з Мінмолодьспортом за умови його відповідності вимогам, визначеним у додатку до Положення⁴

У СДЮСШОР не

допускається відкриття відділень з неолімпійських видів спорту.

Спеціалізованою дитячо-юнацькою спортивною школою для

осіб з інвалідністю паралімпійського та дефлімпійського резерву

може бути за погодженням з Національним комітетом спорту інвалідів України лише спортивна школа, яка має вищу категорію.

Утворення, реорганізація та ліквідація спортивної школи здійснюється в установленому порядку.

1

Про затвердження Положення про надання категорій спортивним школам

[Електронний ресурс]: Наказ Мінмолодьспорту від 10.12.2013 № 1216. Режим доступу: <http://sport.gov.ua/index/ua/material/30254> 2

Про затвердження Положення про Міністерство молоді та спорту України

[Електронний ресурс]: Постанова КМУ від 02.07.2014 № 220 (із змінами). Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2014-%D0%BF> 3

Про затвердження Положення про надання категорій спортивним школам

[Електронний ресурс]: Наказ Мінмолодьспорту від 10.12.2013 № 1216. Режим доступу: <http://sport.gov.ua/index/ua/material/30254> 4

Положення про дитячо-юнацьку спортивну школу [Електронний ресурс]:

Постанова КМУ від 05.11.2008 № 993 (із змінами). Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993-2008-%D0%BF280>

13.2. Організаційно-правові засади діяльності спортивної школи

Навчально-тренувальна та спортивна робота спортивної школи

проводиться за навчальними програмами з видів спорту¹

, що за тверджуються Мінмолодьспортом.

Основними формами навчально-тренувальної роботи є групові

навчально-тренувальні заняття, тренування за індивідуальними

планами, виховні заходи, медико-відновлювальні заходи, навчально-тренувальні збори, практика суддівства спортивних змагань.

Основною формою спортивної роботи є участь вихованців у спортивних змаганнях різного рівня.

Навчальний рік у спортивній школі починається з 1 вересня.

Річний навчальний план для кожної групи розраховується на

52 тижні. У межах зазначеного плану передбачається проведення

протягом шести тижнів навчально-тренувальних занять в умовах

спортивно-оздоровчого табору та/або за індивідуальними планами

вихованців на період їх активного відпочинку.

Тривалість навчальної години в спортивній школі становить

45 хвилин.

Тривалість одного навчально-тренувального заняття не може

перевищувати:

– у групах початкової та фізкультурно-реабілітаційної підготовки – 2 навчальних годин;

– у групах базової підготовки 1-3 років навчання – 3 навчальних годин;

– у групах базової підготовки 4-5 років навчання, спеціалізованої підготовки та підготовки до вищої спортивної майстерності –

4 навчальних годин.

Допускається проведення в один день 2 занять в одній групі

залежно від встановленого для групи тижневого навантаження та проведення занять з групами на громадських засадах. Сумарна тривалість занять в один день не може перевищувати 6 навчальних годин.

1

Навчальні програми з видів спорту [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.dsmsu.gov.ua/index/ua/category/327281>

Режим щоденної роботи спортивної школи визначається розкладом занять, що затверджується на навчальний рік директором

спортивної школи, правилами внутрішнього трудового розпорядку та колективним договором між адміністрацією спортивної школи та профспілковим комітетом, а у разі відсутності профспілкового комітету – представниками трудового колективу, що обрані та уповноважені ним.

У період канікул у загальноосвітніх навчальних закладах

спортивна школа працює за окремим планом, затвердженим її директором.

Адміністрація спортивної школи створює для вихованців, тренерів-викладачів та інших працівників безпечні умови для навчально-тренувальної, спортивної та іншої роботи.

Норми наповнюваності груп відділень з видів спорту і тижневий режим навчально-тренувальної роботи ДЮСШ установлюються

Мінмолодьспортом¹

.

Проект плану комплектування відділень з видів спорту на

наступний навчальний рік подає директор спортивної школи

засновникові (власникові) або уповноваженому ним органу до

25 серпня поточного року для затвердження.

Списки вихованців груп відділень з видів спорту затверджуються директором спортивної школи до 1 вересня, а для груп

початкової підготовки – до 1 жовтня поточного року. Протягом

навчального року у зазначені списки у разі потреби можуть вноситися в установленому порядку зміни.

Списки вихованців груп спеціалізованої підготовки і груп підготовки до вищої спортивної майстерності погоджуються із структурними підрозділами з фізичної культури та спорту обласних

та

міських держадміністрацій.

1

Про організацію навчально-тренувальної роботи дитячо-юнацьких спортивних

шкіл [Електронний ресурс]: Наказ Мінмолодьспорту від 17.01.2015 № 67 (із

змінами у редакції наказу Мінмолодьспорту від 10.11.2017 № 4706). Режим доступу:

<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0119-15> <http://www.dsmsu.gov.ua/index/ua/>

material/35992 2

Про затвердження Положення про управління фізичної культури і спорту

Одеської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]: Розпорядження

голови облдержадміністрації від 23.11.2017 №1097/А-2017. Режим доступу: <http://>

ussm.odessa.gov.ua/files/ussm_portal/polozhennya_pro_upravlinnya_fizichno_kul_turi_sportu_oda.pdf

282

До спортивної школи приймаються всі особи, які бажають займатися фізичною культурою і спортом, виконали нормативи з загальнофізичної та/або фізичної підготовки, встановлені навчальними

програмами з видів спорту, та не мають медичних протипоказань.

Зарахування до спортивної школи здійснюється на підставі

заяви батьків або осіб, що їх замінюють, та/або дитини, яка досягла

16-річного віку, медичної довідки про стан здоров'я та відсутність

медичних протипоказань для занять спортом з медичного закладу.

Мінімальний вік дитини, що підлягає зарахуванню до спортивної школи, залежить від специфіки виду спорту та визначається

Мінмолодьспортом за погодженням з Міністерством охорони здоров'я (МОЗ).

Переведення вихованців спортивної школи відповідно з групи

початкової підготовки до групи базової підготовки, групи спеціалізованої підготовки та групи підготовки до вищої спортивної майстерності здійснюється після виконання ними встановлених вимог,

зазначених у навчальних програмах з видів спорту.

Вихованці, які досягли 18 років, залишаються у спортивній

школі у групах базової підготовки 4 і 5 року навчання, групах спеціалізованої підготовки та групах підготовки до вищої спортивної

майстерності за наявності позитивної динаміки показників підготовленості та високих спортивних результатів за погодженням

із структурними підрозділами з фізичної культури та спорту обласних та міських держадміністрацій. Вихованці можуть перебувати у спортивній школі до 23 років включно. У разі досягнення

вихованцями граничного віку під час навчального року вони мають право продовжити навчання до закінчення поточного навчального року.

Вихованці спортивної школи, які направлені для підвищення

рівня спортивної майстерності до спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю, шкіл вищої спортивної майстерності¹

,

центрів олімпійської підготовки і команд з ігрових видів спорту, які беруть участь у чемпіонатах України серед команд вищих ліг, не включаються до кількісного складу груп ДЮСШ, але можуть брати участь у спортивних змаганнях у складі команд ДЮСШ протягом

1

Про затвердження Положення про школу вищої спортивної майстерності

[Електронний ресурс]: Наказ Мінмолодьспорту від 17.07.2015 №2581 (із змінами).

Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0936-15283>

двох років з часу їх направлення за рахунок коштів такої ДЮСШ

виходячи з її фінансових можливостей. За тренером-викладачем

ДЮСШ зберігаються протягом двох років з часу направлення зазначених вихованців раніше встановлені надбавки (доплати) за їх

підготовку.

Для доукомплектування відповідних груп підготовки, з яких вихованці направлені для подальшого підвищення рівня спортивної майстерності, до таких груп можуть зараховуватися вихованці з нижчим рівнем підготовки, які виконують обсяг навантажень, передбачений навчальними програмами з видів спорту для відповідного етапу підготовки, з дотриманням при цьому тижневого режиму навчально-тренувальної роботи та вимог до наповненості груп.

У разі потреби у загальноосвітніх навчальних закладах (для вихованців з інвалідністю у спеціальних школах-інтернатах) можуть відкриватися спеціалізовані класи з видів спорту з продовженим днем навчання для проведення додаткової навчально-тренувальної та спортивної роботи за умови забезпечення вихованців харчуванням і дотримання норм санітарно-гігієнічного законодавства на підставі відповідної угоди, укладеної між спортивною школою та навчальним закладом. Спеціалізовані класи відкриваються в установленому порядку до початку навчального року.

В угоді зазначаються обов'язки сторін щодо фінансового забезпечення, комплектації класу, раціонального поєднання навчання

із заняттями відповідним видом спорту, організацією медичного контролю, проведення медико-відновних заходів, харчування вихованців тощо.

Директор спортивної школи за погодженням з педагогічною радою загальноосвітнього навчального закладу (спеціальної школи-інтернату) та батьками учнів або особами, що їх замінюють, може вносити пропозиції щодо зміни в установленому порядку строку закінчення навчального року, початку та закінчення півріччя, складення іспитів з урахуванням результатів виконання учнями спеціалізованого класу навчальної програми з виду спорту.

Для забезпечення безперервності навчально-тренувального процесу та активного відпочинку вихованців організовуються спортивно-оздоровчі табори на власній або орендованій базі у канікулярний період. Під керівництвом одного тренера-викладача може 284

займатися 15-20 вихованців у денних спортивно-оздоровчих таборах та 10 вихованців – у цілодобових.

Спортивна школа виходячи із своїх фінансових можливостей

має право проводити відповідно до вимог законодавства навчально-тренувальні збори для підготовки команд, спортсменів до місцевих, обласних, всеукраїнських, міжнародних змагань та організовувати спортивно-оздоровчі табори із забезпеченням вихованців

харчуванням, фармакологічними медико-відновлювальними засобами, вітамінами, білково-глюкозними препаратами, спортивною

екіпіровкою та інвентарем, необхідними транспортними засобами

і пально-мастильними матеріалами до них для супроводження і

забезпечення безпеки вихованців під час навчально-тренувального

процесу відповідно до порядку та норм, затверджених Мінмолодьспортом¹

, та нормативних актів місцевих органів виконавчої влади²

.

1

Про затвердження Положення про медичне забезпечення фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів, закладів фізичної культури і спорту. [Електронний

ресурс]: Наказ Мінмолодьспорту та МОЗ від 27.12.2017 № 5232/1746. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0033-18> Про затвердження Положення

про управління фізичної культури і спорту Одеської обласної державної

адміністрації [Електронний ресурс]: Розпорядження голови облдержадміністрації

від 23.11.2017 № 1097/А-2017. Режим доступу: [http://ussm.odessa.gov.ua/files/](http://ussm.odessa.gov.ua/files/ussm_portal/polozhennya_pro_upravlinnya_fizichno_kul_turi_sportu_oda.pdf)

[ussm_portal/polozhennya_pro_upravlinnya_fizichno_kul_turi_sportu_oda.pdf](http://ussm.odessa.gov.ua/files/ussm_portal/polozhennya_pro_upravlinnya_fizichno_kul_turi_sportu_oda.pdf) Про

затвердження Порядку забезпечення вихованців, спортсменів, учнів (студентів)

та тренерів (тренерів-викладачів, вчителів зі спорту) закладів фізичної культури

і спорту спортивним одягом, спортивним спеціальним взуттям, спортивним

інвентарем індивідуального користування та встановлення строків їх використання

[Електронний ресурс]: Наказ Мінмолодьспорту від 08.04.2015 № 994. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0464-15> 2

Про затвердження норм витрат на проведення спортивних заходів місцевого

рівня [Електронний ресурс]: Розпорядження Одеської обласної державної адміністрації від 31.10.2016 № 788/А-2016. Режим доступу: [http://ussm.odessa.gov.ua/files/](http://ussm.odessa.gov.ua/files/ussm_portal/news/2017/rozporyadzhennya-788_a-2016_1_vitrati-na-provedennya-m_)

[ussm_portal/news/2017/rozporyadzhennya-788_a-2016_1_vitrati-na-provedennya-m_](http://ussm.odessa.gov.ua/files/ussm_portal/news/2017/rozporyadzhennya-788_a-2016_1_vitrati-na-provedennya-m_)

sc-zahod_v.pdf Грошова норма витрат на харчування та забезпечення лікарськими засобами та виробами медичного призначення спортсменів-учасників спортивних заходів місцевого рівня [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://ussm.odessa.gov.ua/files/ussm_portal/news/2017/rozporyadzhennya-788_a-2016_3.pdf Порядок

забезпечення лікарськими засобами та виробами медичного призначення спортсменів-учасників спортивних заходів місцевого рівня [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://ussm.odessa.gov.ua/files/ussm_portal/news/2017/rozporyadzhennya_788_a-2016_2_scan_6803-1.pdf285

Тривалість навчально-тренувальних зборів становить у групах базової підготовки не більше 100 днів, у групах спеціалізованої підготовки – не більше 150 днів на рік.

Для вихованців ДЮСШ, які входять до складу національних

збірних команд України (НЗКУ)¹

з видів спорту відповідних вікових

груп, затвердженого наказом Мінмолодьспорту, груп підготовки до

вищої спортивної майстерності і спеціалізованої підготовки та груп

спортивного удосконалення (СУ) та вищої спортивної майстерності (ВСМ) ШВСМ²

можуть проводитися постійно діючі навчально-тренувальні збори строком до 24 днів на місяць, але не більше

250 днів на рік.

ДЮСШ відповідно до затвердженого календарного плану може

проводити внутрішкільні і відкриті першості, матчеві зустрічі, турніри та інші змагання.

Організація медичного супроводження підготовки вихованців

ДЮСШ здійснюється відповідно до спільних нормативних документів Мінмолодьспорту і Міністерства охорони здоров'я³

.

Лікар із спортивної медицини або середній медичний працівник

спортивної школи забезпечує здійснення медичного контролю за

проведенням навчально-тренувальної та спортивної роботи, а

також у разі потреби надає першу медичну допомогу вихованцям.

З метою запобігання погіршенню здоров'я вихованців спортивної

школи лікар із спортивної медицини або середній медичний працівник здійснює:

1

Про затвердження Положення про національні збірні команди з видів спорту,

визнаних в Україні [Електронний ресурс]: Наказ Мінмолодьспорту від 21.08.2015

№ 3027. Режим доступу: http://www.dsmsu.gov.ua/media/2015/09/24/3/nm_3027.pdf 2

Про затвердження Положення про школу вищої спортивної майстерності

[Електронний ресурс]: Наказ Мінмолодьспорту від 17.07.2015 № 2581 (із змінами).

Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0936-15> 3

Про затвердження Положення про медичне забезпечення фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів, закладів фізичної культури і спорту. [Електронний ресурс]: Наказ Мінмолодьспорту та МОЗ від 27.12.2017 № 5232/1746. Режим доступу:

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0033-18> Про затвердження переліку закладів

охорони здоров'я, які входять до системи надання лікарсько-фізкультурної допомоги в Україні та мають право на проведення медичних оглядів та надання медичного

допуску особам до занять фізичною культурою та спортом, у тому числі з обов'язковим диспансерним наглядом [Електронний ресурс]: Наказ Мінмолодьспорту від

25.07.2017 № 3139. Режим доступу: <http://dsmsu.gov.ua/index/ua/material/32459286>

– контроль за проходженням вихованцями диспансерного

обстеження (не менше двох разів на рік);

– додатковий медичний огляд перед участю у змаганнях,

після захворювання або травми;

– контроль за використанням вихованцями медико-відновлювальних та заборонених до вживання засобів;

– відсторонення вихованців від занять за станом здоров'я;

контроль за дотриманням строків поновлення занять після захворювання або травми;

– контроль за дотриманням санітарно-гігієнічних норм у

місцях проведення навчально-тренувальних занять та змагань, а

також під час їх проведення;

– облік та аналіз нещасних випадків і травм учнів під час

занять.

Робота медичних працівників спортивної школи повинна бути організована відповідно до вимог законодавства.

Учасники навчально-тренувальної та спортивної роботи

Учасниками навчально-тренувальної та спортивної роботи в спортивній школі є:

- вихованці;
- тренери-викладачі, медичні працівники та інші фахівці;
- батьки або особи, що їх замінюють;
- директор та його заступники.

Вихованці спортивної школи мають право на:

- здобуття позашкільної освіти спортивного профілю, одержання свідоцтва про закінчення спортивної школи та оригіналу

особистої картки спортсмена, форми яких затверджуються Міністерством спорту та МОН;

- добровільний вибір виду спорту;
- проходження підготовки відповідно до навчальних програм з видів спорту під керівництвом тренера-викладача;
- безпечні та нешкідливі умови для навчання;
- користування матеріально-технічною, спортивною базою та за наявності – оздоровчою базою спортивної школи;

1

Про затвердження форм Свідоцтва про закінчення дитячо-юнацької спортивної школи та Особистої картки спортсмена [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства спорту від 07.07.2014 № 2212/797. Режим доступу: <http://sport.gov.ua/index/ua/material/14573287>

- одержання в установленому порядку спортивного інвентарю індивідуального користування виходячи з фінансових можливостей спортивної школи;
- забезпечення в установленому порядку виходячи з фінансових можливостей спортивної школи спортивним одягом та спортивним взуттям, а також харчуванням, організація проживання під час навчально-тренувальних зборів і спортивних змагань, проїзду

до місця проведення таких зборів і змагань. Порядок забезпечення вихованців спортивної школи харчуванням, спортивним одягом та спортивним взуттям під час навчально-тренувальних зборів і спортивних змагань визначається Мінмолодьспортом¹

за погодженням з

Мінфіном;

– медичне обслуговування та фармакологічне забезпечення відповідно до законодавства виходячи з фінансових можливостей спортивної школи;

– одержання нагород, цінних подарунків, призів, премій, грамот, дипломів та на інші види заохочення за досягнуті спортивні успіхи;

– представлення в органах громадського самоврядування спортивної школи;

– захист від будь-яких форм експлуатації, психічного і фізичного насильства, від дій працівників школи, які порушують їх

права, принижують честь і гідність.

Вихованці спортивної школи зобов'язані:

- поєднувати заняття в спортивній школі з навчанням у загальноосвітньому навчальному закладі та інших навчальних закладах;

1

Про затвердження Положення про медичне забезпечення фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів, закладів фізичної культури і спорту. [Електронний ресурс]: Наказ Мінмолодьспорту та МОЗ від 27.12.2017 № 5232/1746. Режим

доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0033-18> Про затвердження грошової

добової норми витрат на забезпечення харчуванням учасників спортивних заходів [Електронний ресурс]: Наказ Мінмолодьспорту від 27.01.2014 №146 (із змінами).

Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/z0252-14> Про затвердження Порядку забезпечення вихованців, спортсменів, учнів (студентів) та тренерів

(тренерів-викладачів, вчителів зі спорту) закладів фізичної культури і спорту спортивним одягом, спортивним спеціальним взуттям, спортивним інвентарем індивідуального користування та встановлення строків їх використання [Електронний

ресурс]: Наказ Мінмолодьспорту від 08.04.2015 № 994. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0464-15288>

- виконувати навчальні програми з метою досягнення запланованих спортивних результатів;
- підвищувати свою спортивну майстерність та загальний культурний рівень;
- дотримуватися здорового способу життя, норм морально-етичної поведінки, встановленого спортивного режиму та правил особистої гігієни;
- брати участь у змаганнях та навчально-тренувальних зборах, передбачених індивідуальними і календарними планами;
- дотримуватися вимог медичного контролю та проходити двічі на рік диспансерне обстеження, починаючи з навчання у групах базової підготовки;
- виконувати положення антидопінгового законодавства;
- берегти державне, громадське і особисте майно;
- дотримуватися вимог статуту, правил поведінки вихованця спортивної школи.

Тренером-викладачем спортивної школи може бути особа, що має високі моральні якості, вищу освіту за спеціальністю фізична культура і спорт та ступенем «бакалавр» чи «магістр» відповідно до кваліфікаційних вимог, затверджених наказом Мінмолодьспорту¹

.

Тренери-викладачі та інші фахівці, залучені до роботи у спортивній школі, мають право на:

- внесення керівництву спортивної школи та органам виконавчої влади у сфері фізичної культури і спорту пропозицій щодо поліпшення навчально-тренувального та виховного процесу, подання на розгляд керівництву спортивної школи і тренерської ради пропозицій щодо заохочення вихованців, застосування стягнень до осіб, які порушують правила (інструкції) внутрішнього трудового розпорядку спортивної школи та посадові інструкції;

– участь у роботі методичних об'єднань, нарад, зборів, інших органів самоврядування спортивної школи, у заходах, пов'язаних з організацією спортивної роботи;

1

Про затвердження грошової добової норми витрат на забезпечення харчування учасників спортивних заходів [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства молоді та спорту

від 27.01.2014 №146 (із змінами). Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/z0252-14289>

– підвищення кваліфікації за рахунок коштів ДЮСШ та інших джерел

;

– вибір науково та методично обґрунтованих форм, методів і засобів навчально-тренувальної та спортивної роботи;

– захист професійної честі та гідності відповідно до законодавства;

– моральне і матеріальне заохочення за досягнення значних результатів у виконанні покладених на них завдань;

– забезпечення в установленому порядку спортивною формою

і спортивним взуттям виходячи з фінансових можливостей спортивної школи, індивідуальним інвентарем для проведення навчально-тренувальної та спортивної роботи;

– безпечні та нешкідливі для здоров'я умови.

Тренери-викладачі та інші фахівці, які залучені до навчально-тренувальної та спортивної роботи у спортивній школі, зобов'язані:

– користуватися в роботі навчальними програмами з видів спорту;

– навчати вихованців, формувати у них вміння і навички

з різних напрямів навчально-тренувальної та спортивної роботи

диференційовано з урахуванням індивідуальних можливостей,

інтересів, схильностей вихованців;

– сприяти розвитку фізичних якостей відповідно до задатків

та запитів вихованців, а також збереженню здоров'я;

– здійснювати контроль за дотриманням вихованцями норм

морально-етичної поведінки, дотримуватися вимог документів, що

регламентують організацію навчально-тренувальної роботи;

– дотримуватись етики, поважати гідність вихованців, захищати їх від будь-яких форм фізичного, психічного насильства;

– здійснювати контроль та нести відповідальність за дотриманням норм антидопінгового законодавства;

– берегти здоров'я вихованців, пропагувати здоровий спосіб

життя, не допускати до навчально-тренувальної та спортивної роботи вихованців, які не пройшли медичне обстеження в установленому порядку;

1

Про затвердження Положення про підвищення кваліфікації тренерів

(тренерів-викладачів) та інших фахівців у сфері фізичної культури і спорту. Наказ

Мінмолодьспорту від 13.09.2016 №3520 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу:

<http://sport.gov.ua/index/ua/material/27448290>

– постійно підвищувати свій професійний рівень знань, загальну культуру;

– вести документацію з питань виконання посадових

обов'язків (журнали, плани роботи тощо);

– сприяти особистим прикладом і настановами вихованню поваги до державної символіки, принципів загальнолюдської моралі;

– проходити щороку в установленому порядку медичне

обстеження;

– дотримуватися вимог статуту спортивної школи, виконувати правила внутрішнього трудового розпорядку та посадові

обов'язки, накази і розпорядження керівництва спортивної школи;

– брати участь у роботі тренерської ради спортивної школи;

– дотримуватися норм санітарно-гігієнічного та антидопінгового законодавства під час проведення навчально-тренувальних

занять і спортивної роботи.

Тренери-викладачі працюють відповідно до розкладу занять,

затвердженого директором спортивної школи. Обсяг навантаження тренерів-викладачів визначається згідно з тарифікаційним списком, який затверджується в установленому порядку. Перерозподіл або зміна навантаження тренера-викладача протягом навчального року здійснюється директором спортивної школи у разі виникнення обґрунтованої потреби з дотриманням вимог законодавства про працю.

Оплата праці тренерів-викладачів здійснюється відповідно до умов, затверджених в установленому порядку Мінмолодьспортом за погодженням з Мінфіном¹

.

Тренери-викладачі можуть утворювати бригади з окремого виду спорту. Склад бригади та регламент її роботи затверджує директор спортивної школи на підставі відповідного рішення тренерської ради спортивної школи.

Тренери-викладачі спортивної школи організовують і здійснюють навчально-тренувальну та спортивну роботу, несуть відповідальність перед директором за її результати та підлягають атестуванню один раз на чотири роки в порядку, визначеному

1

Про впорядкування умов оплати праці працівників бюджетних установ, закладів та організацій галузі фізичної культури і спорту [Електронний ресурс]:

Наказ Мінмолодьспорту від 23.09.2005 №2097. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1236-05291>

Мінмолодьспортом¹

. Відповідно до Порядку проведення атестації

тренерам-викладачам можуть бути присвоєні друга, перша та вища тренерські категорії.

Батьки вихованців або особи, що їх замінюють, мають право:

- обирати і бути обраними до батьківських комітетів та органів громадського самоврядування спортивної школи;
- звертатися до органів управління фізичною культурою і спортом, директора і органів громадського самоврядування спортивної школи з питань її роботи;
- брати участь у заходах, спрямованих на поліпшення організації навчально-тренувального процесу та зміцнення матеріально-технічної бази ДЮСШ;
- захищати законні права та інтереси дітей в органах місцевого самоврядування та у відповідних державних і судових органах.

Керівництво спортивною школою

Безпосереднє керівництво спортивною школою здійснює директор, який призначається на посаду (звільняється з посади) за сновником (власником) або уповноваженим ним органом відповідно до законодавства.

На посаду директора ДЮСШ призначається особа, яка є громадянином України, має вищу освіту за спеціальністю фізична культура і спорт та ступенем «магістр», стаж роботи за фахом не менш як три роки відповідно до кваліфікаційних вимог, затверджених

наказом Мінмолодьспорту²

.

Директор спеціалізованої дитячо-юнацької спортивної школи

для осіб з інвалідністю паралімпійського та дефлімпійського резерву призначається за погодженням з Національним комітетом

спорту інвалідів України та Українським центром з фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю «Інваспорт».

1

Про затвердження Порядку проведення атестації тренерів (тренерів-викладачів) [Електронний ресурс]: Наказ Мінмолодьспорту від 13.01.2014 № 45 (із змінами

у редакції наказу Мінмолодьспорту від 06.07.2016 № 2675). Режим доступу: [http://](http://sport.gov.ua/index/ua/material/131002)

sport.gov.ua/index/ua/material/131002

Про затвердження Довідника кваліфікаційних характеристик професій

працівників, Випуск 85 «Спортивна діяльність» [Електронний ресурс]: Наказ

Мінмолодьспорту від 28.10.2016 № 4080. Режим доступу: [http://dsmsu.gov.ua/](http://dsmsu.gov.ua/index/ua/material/27385292)

[index/ua/material/27385292](http://dsmsu.gov.ua/index/ua/material/27385292)

Директор спортивної школи:

- здійснює загальне керівництво спортивною школою, забезпечує раціональний добір і розстановку кадрів, забезпечує створення належних умов для підвищення фахового рівня працівників;
- забезпечує та контролює проведення навчально-тренувальної та спортивної роботи, несе відповідальність перед засновником (власником) за її результати;
- в установленому порядку розробляє структуру, штатний розпис і тарифікаційний список тренерів-викладачів 1 спортивної школи та подає на затвердження керівнику відповідної установи (організації) вищого рівня, контролює додержання виконавської та фінансової дисципліни;
- забезпечує додержання вимог охорони здоров'я, антидопінгового законодавства, праці і господарської діяльності, санітарно-гігієнічних, протипожежних норм і норм техніки безпеки та несе за це відповідальність;
- представляє спортивну школу на підприємствах, в установах, організаціях та органах влади;
- розпоряджається в установленому порядку майном і коштами спортивної школи, укладає угоди, відкриває рахунки в установах банків або органах Державного казначейства;
- видає у межах своїх повноважень накази та розпорядження і контролює їх виконання; затверджує посадові інструкції працівників;
- приймає на роботу і звільняє з роботи тренерів-викладачів та інших фахівців відповідно до законодавства;
- установлює в межах затвердженого фонду заробітної плати надбавки і розглядає питання щодо надання доплат, премій і матеріальної допомоги тренерам-викладачам та іншим фахівцям спортивної школи, вживає інших заходів заохочення, а також дисциплінарного впливу;
- несе відповідальність за виконання покладених на спортивну школу завдань, за результати фінансово-господарської

закладів та організацій галузі фізичної культури і спорту [Електронний ресурс]:

Наказ Мінмолодьспорту від 23.09.2005 №2097. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1236-05293>

діяльності, стан і збереження будівель та іншого майна, переданого

в користування і володіння спортивної школи.

Заступник директора спортивної школи з навчально-тренувальної роботи повинен мати вищу освіту за спеціальністю фізична

культура і спорт та ступенем «магістр», стаж роботи за фахом не

менш як три роки¹

.

Заступник директора спортивної школи з навчально-тренувальної роботи:

– несе відповідальність за організацію та здійснює контроль

за проведенням навчально-тренувальних занять;

– контролює проведення відбору вихованців, комплектацію

навчальних груп, виконання вихованцями встановлених вимог для

переведення їх з однієї групи підготовки до іншої;

– організовує роботу інструкторів-методистів;

– здійснює контроль за виконанням вихованцями індивідуальних планів підготовки;

– готує пропозиції щодо тарифікації тренерів-викладачів;

– координує роботу з науково-методичного та медичного

забезпечення;

– несе відповідальність за дотриманням санітарно-гігієнічних

вимог, антидопінгового законодавства, правил техніки безпеки під

час проведення навчально-тренувальної та спортивної роботи;

– організовує роботу з узагальнення досвіду роботи тренерів-викладачів.

Заступник директора спортивної школи з адміністративно-господарської роботи (АГР) повинен мати вищу освіту за ступенем

«молодший бакалавр», «бакалавр» чи «магістр» та досвід адміністративно-господарської роботи²

.

Посада заступника директора спортивної школи з АГР передбачається за наявності власної матеріально-технічної бази.

Заступник директора спортивної школи з АГР:

– несе відповідальність за додержанням матеріально-технічних умов для проведення навчально-тренувальної роботи,

1

Про затвердження Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників, Випуск 85 «Спортивна діяльність» [Електронний ресурс]: Наказ Мінмолодьспорту від 28.10.2016 № 4080. Режим доступу: <http://dsmsu.gov.ua/index/ua/material/27385> 2

Там само.294

збереження майна та інвентарю, експлуатацію будинків, приміщень спортивної школи, утримання їх у належному стані;

– забезпечує ефективну експлуатацію спортивної бази, організацію профілактичного нагляду за її станом та проведення

поточного ремонту спортивних споруд, обладнання, інвентарю, утримання і використання транспортних засобів.

У спортивній школі вищої категорії передбачається не менше трьох посад інструкторів-методистів, першої категорії – двох, другої категорії – однієї. У новоутвореній спортивній школі, якій протягом перших трьох років не надана категорія, може передбачатися одна посада інструктора-методиста. На посаду інструктора-методиста призначається фахівець, який має вищу освіту за спеціальністю фізична культура і спорт та ступенем «бакалавр» чи «магістр»¹

.

Інструктор-методист спортивної школи:

– здійснює методичне забезпечення та координацію роботи

тренерів-викладачів спортивної школи з відбору вихованців, організацію навчально-тренувальної роботи, контроль за комплектуванням груп, результатами навчально-тренувальної роботи,

контролює проходження підвищення кваліфікації тренерами-викладачами, проведення відкритих навчально-тренувальних занять;

– веде статистичний облік та проводить аналіз результатів

роботи спортивної школи, відділень, груп, бере участь у підготовці

статистичного звіту про роботу спортивної школи, а також відповідає за ведення документації з питань проведення методичної

роботи;

– здійснює контроль за проведенням навчально-тренувальних

занять, виконанням індивідуальних планів та відповідає за складання і додержання розкладу занять.

У спортивній школі вищої та першої категорії може бути введена

посада старшого інструктора-методиста, якщо під його керівництвом працює не менше двох інструкторів-методистів.

На посаду старшого інструктора-методиста призначається фахівець, який має вищу освіту за спеціальністю фізична культура

1

Про затвердження Довідника кваліфікаційних характеристик професій

працівників, Випуск 85 «Спортивна діяльність» [Електронний ресурс]: Наказ

Мінмолодьспорту від 28.10.2016 № 4080. Режим доступу: <http://dsmsu.gov.ua/>

[index/ua/material/27385295](http://dsmsu.gov.ua/index/ua/material/27385295)

і спорт та ступенем «бакалавр» чи «магістр»¹

. Старший інструктор-методист очолює роботу інструкторів-методистів, веде контроль за їх діяльністю та виконує функції, які передбачені для

інструкторів-методистів.

У спортивній школі може бути введена для кожного відділення

та/або окремо для різних за статтю вихованців з виду спорту посада старшого тренера-викладача у разі, коли під його керівництвом працює не менше двох штатних тренерів-викладачів. При

цьому два тренери, які працюють як сумісники, вважаються одним

штатним тренером-викладачем. Старший тренер-викладач виконує

обов'язки, визначені для тренерів-викладачів, і здійснює контроль

за діяльністю тренерів-викладачів з видів спорту, несе відповідальність за організацію навчально-тренувального процесу, комплектування та проведення тренерських рад відділень, організацію заходів з підвищення кваліфікації тренерів-викладачів і за результати

виступу спортсменів на змаганнях та здійснює контроль і несе відповідальність за дотримання норм антидопінгового законодавства.

З метою забезпечення розвитку та удосконалення навчально-тренувальної та спортивної роботи, професійної діяльності працівників

у спортивній школі утворюється тренерська рада, яку, як правило, очолює її директор.

Тренерська рада спортивної школи:

- вивчає плани, результати та актуальні питання навчально-тренувальної та спортивної роботи у школі, розглядає питання

- організації роботи відділень, комплектування груп, дотримання санітарно-гігієнічних вимог, забезпечення техніки безпеки, охорони праці тощо;

- розробляє пропозиції щодо поліпшення діяльності спортивної школи;

- визначає заходи щодо підвищення кваліфікації кадрів, упровадження під час навчально-тренувальних занять досягнень науки

- і кращого досвіду роботи;

- розробляє рекомендації з питань удосконалення навчально-тренувальної та спортивної роботи;

1

Про затвердження Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників, Випуск 85 «Спортивна діяльність» [Електронний ресурс]: Наказ Мінмолодьспорту від 28.10.2016 № 4080. Режим доступу: <http://dsmsu.gov.ua/index/ua/material/27385296>

- вносить керівництву спортивної школи пропозиції щодо налагодження міжнародних спортивних зв'язків;

- захищає права працівників на виявлення ініціативи, вільний вибір форм, методів і засобів навчання, аналізує форми, методи і засоби навчання та скасовує такі, що не придатні для використання під час проведення навчально-тренувальної та спортивної роботи;

– розглядає інші питання, пов'язані з діяльністю спортивної школи.

Засідання тренерської ради спортивної школи проводяться у разі потреби, але не рідше одного разу на два місяці.

Органом громадського самоврядування спортивної школи є загальні збори колективу, в яких можуть брати участь наукові та

інші працівники, які залучаються до навчально-тренувальної та спортивної роботи, і представники батьківського комітету. Загальні збори колективу спортивної школи скликаються не рідше одного разу на рік. У період між загальними зборами може діяти рада спортивної школи, діяльність якої регулюється її статутом.

13.3. Фінансово-господарська діяльність

та матеріально-технічна база спортивної школи

Фінансово-господарська діяльність спортивної школи проводиться відповідно до законодавства та статуту. Фінансування спортивної школи здійснюється за рахунок коштів власника (засновника) та/або відповідного бюджету, інших джерел, не заборонених

законодавством. Фінансування за рахунок бюджетних коштів здійснюється згідно з нормативними документами